

ЗВО «УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Факультет спільних і прикладних наук

Кафедра перекладу та філології

ОСНОВИ ТЕОРІЇ МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань		03 «Гуманітарні науки»
Спеціальність		035 «Філологія»
Освітній рівень		перший (бакалаврський)
Освітня програма	-	Англійська мова (переклад)
Вид дисципліни		обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання		іноземна (англійська)

Івано-Франківськ
ЗВО «Університет Короля Данила»
2022/2023

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні кафедри перекладу та філології Протокол № 1 від 01.09.2022 р.

Розробниці:

Цимбаліста Лідія Романівна – асистентка кафедри перекладу та філології

Крижанівська Іванна Миколаївна – викладачка кафедри перекладу та філології

Контактний телефон викладача	+38(095)775-3-99 +38(099)032-35-82
e-mail	lidiia.tsymbalista@ukd.edu.ua ivanna.kryzhanivska@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	ауд. 313 (кафедра перекладу та філології)
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/node/1198

Лист оновлення та перезатвердження силабуса навчальної дисципліни

навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника силабуса НД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта освітньої програми
2019–2020	30.08.2019	1		
2020–2021	31.08.2020	1		
2021–2022	31.08.2021	1		
2022–2023	01.09.2022	1		

ВСТУП

Дисципліна «Основи теорії мовної комунікації» є нормативною дисципліною циклу професійної підготовки. Вона розрахована на 1 семестр і містить загалом 3 кредити.

Навчальна дисципліна «Основи теорії мовної комунікації» належить до числа дисциплін, що мають важливе теоретичне і практичне значення, оскільки вміння спілкуватися полягає не лише у правильному формулюванні висловлювання відповідно до граматичних, лексичних, стилістичних та інших вимог, а й у знанні того, в яких реальних контекстах можливі ті чи ті висловлювання. У зв'язку з цим потрібно вміти аналізувати комунікативну ситуацію, розпізнавати її важливі риси й переключати мовний реєстр залежно від типу і способу спілкування.

Предметом вивчення є акт спілкування, поняття про який сформувалося в лінгвістичній прагматиці й теорії мовленнєвих актів, лінгвістичній генології, соціолінгвістиці й лінгвістиці тексту. Мовне спілкування розглядається як багаторівневе явище – у соціальному, комунікативному, прагматичному й лінгвістичному аспектах. Курс знайомить студентів з різними підходами до аналізу комунікації, сприяє виробленню навичок опису ситуацій спілкування з урахуванням соціальних і психологічних характеристик мовців, їх стратегій і тактик, конвенцій, типів мовленнєвих дій і мовних форм їхнього вираження.

Хоча взаємозв'язок теоретичної лінгвістичної дисципліни з повсякденним перекладом на перший погляд може здаватися неочевидним, важливо пам'ятати, що фахівець не просто здійснює механічний переклад з однієї мови на іншу, а інтерпретує значення й сенси таким чином, щоб мовець і слухач зрозуміли одне одного. Якщо ж ідеться про усний переклад, то знання теорії мовної комунікації стає ще важливішим, адже під час, наприклад, ділових переговорів перекладач є посередником між клієнтом і діловим партнером, а отже, фактично модерує спілкування між ними. Саме його завданням є створення тла для максимально ефективної комунікації з урахуванням лінгвальних, соціальних, національних, культурних упливів й чинників навколишнього середовища.

Мета і завдання навчальної дисципліни:

- вивчення мови з погляду її використання з метою впливу на співрозмовника;
- формування професійної лінгвістичної компетенції;
- володіння поняттєвим апаратом у теорії комунікації;
- формування вміння розрізняти типи дискурсів, мовленнєвих актів, тактик і стратегій спілкування, аналізувати соціокультурні чинники та розмаїття засобів комунікації;
- вироблення здатності практичного застосування набутих знань у практичній діяльності та наукових дослідженнях.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	2	
Семестр	4	
Кількість кредитів ECTS	3	90 год.
Аудиторні навчальні заняття	лекції	16 год.
	семінари, практичні заняття	14 год.
	лабораторні	-
Самостійна робота		30 год.
Форма підсумкового контролю	екзамен	30 год.

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Вступ до мовознавства	Основи усного перекладу
Порівняльна лексикологія	Переклад ділового мовлення основної іноземної мови
Практика перекладу	Порівняльна стилістика
Література країни основної мови	
Аналіз художнього тексту	

Професійні компетентності, яких набувають студенти внаслідок вивчення навчальної дисципліни згідно із Стандартом вищої освіти України за спеціальністю 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, ступеня вищої освіти «Бакалавр», затвердженого наказом МОН України № 869 від 20.06.2019 року

Код компетентності	Назва компетентності	Результати навчання
СК 4.	Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов(-и), що вивчаються(-ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.	<p>ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.</p> <p>ПРН 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.</p> <p>ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.</p>

		<p>ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.</p>
СК 11.	<p>Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.</p>	<p>ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.</p> <p>ПРН 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.</p> <p>ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.</p> <p>ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.</p> <p>ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.</p>

ПОЛІТИКА КУРСУ

Студенти, які з поважних причин, підтверджених документально (довідка від лікаря, сертифікати участі в конференціях, конкурсах, інших заходах, академічній мобільності тощо), не мали можливості брати участь у формах поточного контролю, мають право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Викладач призначає дату, коли студенти повинні прийти й відпрацювати пропущені заняття або здати письмову роботу. Відсутність не є поважною причиною невиконання домашнього завдання й неготовності до наступного заняття.

У разі, коли студенти з поважних причин (див. вище) не можуть бути присутніми на заняттях протягом тривалого часу, можливе дистанційне виконання завдань курсу через електронну пошту або шляхом використання системи дистанційної освіти ЗВО «Університет Короля Данила» (СДО).

Під час вивчення курсу студенти повинні дотримуватися принципів

академічної доброчесності (див. Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату). Будь-яка письмова робота перевірятиметься викладачем на наявність елементів плагіату. Якщо такі будуть знайдені, вона оцінюється в «2» (два) бали без можливості повторного її написання. Це ж стосується користування мобільними телефонами й іншими технічними засобами під час виконання завдань, якщо використання електронних словників та інших електронних інформаційних ресурсів не передбачене формою поточного чи підсумкового контролю. У разі наявності двох ідентичних письмових робіт обидві розцінюватимуться як факти плагіату й оцінюватимуться у «2» бали кожна відповідно.

Під час навчання студенти повинні дотримуватися Кодексу корпоративної етики: прагнути до створення в університеті сприятливого психологічного клімату, дотримуватися загально визнаних етичних норм поведінки, підтримувати дух університетського співтовариства в навчальній, професійній і громадській діяльності, що базується на принципах чесності, ввічливості, толерантності, добросовісності, відповідальності, шанобливості та справедливості.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Протягом семестру студенти відвідуватимуть два основні типи занять: лекції та семінари.

На лекціях, окрім традиційного викладу матеріалу усно (методи пояснення, розповіді) і наочно (презентації), також використовуватиметься метод бесіди. Від студентів очікується, що вони братимуть активну участь у лекції, даватимуть відповіді на запитання, також ставитимуть власні. У разі, якщо студенти під час лекції помітять помилки в презентації, запропонують вдалий приклад ілюстративного матеріалу чи цікаве дискусійне питання, вони зможуть отримати додаткові бали на семінарському занятті з відповідної теми.

На семінарських заняттях для визначення ступеня засвоєння теоретичної складової курсу використовуватимуться методи усного опитування, обговорення, дискусії. Студенти також обговорюватимуть та аналізуватимуть художні твори, які їм потрібно прочитати в повному обсязі.

У разі неможливості проведення занять аудиторно лекції здійснюються в режимі телеконференції з серіями запитань-відповідей і поясненням нового матеріалу шляхом перегляду презентації. Студенти також матимуть змогу познайомитися з планом-проспектом лекцій. Онлайн-семінар організовується у формі усних відповідей на запитання в конференц-режимі, а також виконання письмових завдань з відповідними теоретичними коментарями.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою передбачають лекційні, семінарські заняття, а також виконання самостійної роботи.

Поточне оцінювання студента університету з навчальної дисципліни «Основи теорії мовної комунікації» на семінарських заняттях здійснюється за чотирибальною шкалою, де «2» – незадовільно; «3» – задовільно; «4» – добре; «5» – відмінно.

Оцінювання теоретичних знань студента під час семінарських занять проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу, уміння обґрунтовувати власну позицію, узагальнювати інформацію й робити висновки англійською мовою;
- використання методів порівняння, узагальнення понять і явищ.

Щоб бути допущеними до екзамену, студенти повинні мати позитивні оцінки з не менше 50% проведених семінарських занять і виконаних домашніх завдань.

Критеріями оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів є: глибина і міцність знань, належний рівень мислення, уміння систематизувати знання за окремими темами й робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, уміння знаходити необхідну інформацію та здійснювати її систематизацію й обробку, самореалізація на семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань і компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння формулювати власне ставлення до певної проблеми. До екзамену студенти зобов'язані відпрацювати всі пропущені аудиторні заняття. У разі невиконання хоча б одного з домашніх завдань або наявності невідпрацьованих семінарів викладач залишає за собою право відняти 25% від балу, отриманого на підсумковому контролі.

Підсумковий контроль проводиться в тестовій формі, триває 20 хвилин та оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС. Питання, що виносяться на екзамен, охоплюють програму дисципліни й передбачають визначення рівня знань і ступеня опанування студентами компетентностей. Студент дає відповідь на тестові завдання трьох рівнів: вибір правильного варіанту відповіді з-поміж декількох запропонованих (1 з 4); пошук потрібного пропущеного слова й відтворення цілісного висловлення; установлення відповідності. Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами тестування, дорівнює або перевищує 60.

Шкала оцінювання знань студентів: національна та ЄКТС

Шкала в балах	Національна шкала	Шкала ЄКТС
90–100 балів	5 «відмінно»	A
82–89 балів	4 «дуже добре»	B
76–82 бали	4 «добре»	C
68–75 балів	3 «задовільно»	D
60–67 балів	3 «достатньо»	E
35–59 балів	2 «незадовільно»	F
1–34 бали	2 «неприйнятно»	FX

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ ТЕОРІЇ МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ»

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Definition of Communication. Basic Approaches to Communication: Diachronic Aspect.

Тема 2. Communication as a Process. Models of Communication. Types of Communication.

Тема 3. Reference and Presupposition.

Тема 4. Deixis.

Тема 5. Speech Acts Theory.

Змістовий модуль 2.

Тема 6. Discourse. Context and Its Types.

Тема 7. Conversation and Discourse Analysis.

Тема 8. Maxims of Communication. Communication Implicatures. Communicative Failures. Communicative Strategies and Tactics.

Тема 9. Intercultural Communication.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Назва тема	Кількість годин	Рекомендовані джерела інформації
Тема 1. Origin of Language. Language Acquisition.	2	8
Тема 2. Definition of Communication. Basic Approaches to Communication: Diachronic Aspect.	2	3, 4
Тема 3. Communication as a Process. Models of Communication. Types of Communication.	4	3, 4
Тема 4. Reference and Presupposition.	4	13, 10, 19
Тема 5. Deixis Etymology of the term 'deixis'. Temporal deixis in English.	4	5, 19
Тема 6. Speech Acts Theory. The structure of a speech act.	4	2, 3, 8
Тема 7. Discourse. Context and its Types.	2	3, 4, 12
Тема 8. Conversation and Discourse Analysis.	2	4
Тема 9. Maxims of Communication. Communication Implicatures. Communicative Failures. Communicative Strategies and Tactics.	4	5
Тема 10. Intercultural Communication.	2	4, 13, 17

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Бацевич Ф. С. Нариси з лінгвістичної прагматики, Львів, 2010. 336 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : ВЦ «Академія», 2009. 344 с.
3. Косенко Ю. В. Основи теорії мовної комунікації. Суми : Сумський державний університет, 2011. 187 с.
4. Селіванова О. О. Основи теорії мовної комунікації. Черкаси : Чабаненко Ю. А., 2011. 350 с.
5. Яшенкова О. В. Основи теорії мовної комунікації. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 312 с.
6. Carroll D. Psychology of Language. Brooks, Cole Publishing Company, 1999. 242 p.
7. Grice H. P. Studies in the Way of Words. Harvard University Press, 1989. 394 p.
8. Kramsch C. Language and culture. Oxford University Press, Inc., 1998. 203 p.
9. Perry John. Pragmatics. Cambridge : Cambridge University Press, 2011. 178 p.
10. Yule George. Pragmatics. Oxford : Oxford University Press, 1999. 137 p.

Допоміжна література

11. Гладуш Н. Ф. Прагматичні аспекти висловлювання і дискурсу. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2005. 200 с.
12. Семенюк О. А., Парашук В. Ю. Основи теорії мовної комунікації : навчальний посібник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2010. 240 с.
13. Ariel M. Defining Pragmatics. New York : Cambridge University Press, 2010. 172 p.
14. Cole P. Pragmatics. New York : Academic Press, 1978. 223 p.
15. Griffiths P. An Introduction to English Semantics and Pragmatics. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2006. 264 p.
16. Handbook of Communication Competence / Ed. by Rickheit G., Strohner H. Berlin ; New York : Moutonde Gruyter, 2008. 387 p.
17. Huang Y. Pragmatics. Oxford; New York : Oxford University Press, 2007. 186 p.
18. Levinson S. C. Pragmatics. Cambridge [England] ; New York : Cambridge University Press, 1983. 224 p.
19. Szabó Z. G. Semantics vs. Pragmatics. Oxford : Clarendon Press ; New York, N.Y. : Oxford University Press, 2005. 164 p.